

YHTEISÖN SUUNTAVIIVAT VALTIONTUESTA VAIKEUKSISSA OLEVIEN YRITYSTEN PELASTAMISEKSI JA RAKENNEUUDISTUKSEKSI

(Tiedonanto jäsenvaltioille ja ehdotukset aiheellisiksi toimenpiteiksi)

(1999/C 288/02)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. JOHDANTO

1) Komissio antoi vuonna 1994 ensimmäiset vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenteiden uudistamiseksi tarkoitettua valtiontukea koskevat suuntaviivat⁽¹⁾. Suuntaviivojen alkuperäistä voimassaoloaikaa jatkettiin 31 päivänä joulukuuta 1999⁽²⁾. Vuonna 1997 komissio lisäsi suuntaviivoihin erityismääräyksiä maatalouden alaa varten⁽³⁾.

2) Komission pyrkimyksenä on ollut laatiessaan uudet, aikaisempiin pitkälti perustuvat suuntaviivat tehdä joitakin muutoksia ja selvennyksiä, joiden taustalla on monia eri tekijöitä. Sisämarkkinoiden toteuttaminen edellyttää tiukempaa valtiontukien valvontaa. Kuudennessa ja seitsemännessä yleiskatsauksessa Euroopan unionin tehdasteollisuuden ja eräiden muiden alojen valtiontuista⁽⁴⁾ ilmenee, että tapauskohtaiset, pääasiassa yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettyt tuet ovat lisääntyneet, lukuun ottamatta *Treuhandanstaltin* tai *Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgabenin* Saksan uusille osavaltiolle myöntämiä tukia. Yhtenäisvaluutan käyttöönotto nopeuttaa yhteisön sisäisen kaupan kasvua. Yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävillä tuilla on näin ollen yhä suurempi vaikutus kilpailun edellytyksiin yhteisössä. Lisäksi komissio on sitoutunut sisämarkkinoiden toimintasuunnitelmassaan⁽⁵⁾ pelastamis- ja rakenneuudistustukia koskevien sääntöjen tiukentamiseen. Se ottaa kuitenkin samalla huomioon, että riittävän suuret tuet voivat auttaa lieventämään rakenneuudistusten sosiaalisia vaikutuksia. Komissio aikoo siis sekä selkeyttää pelastamis- ja rakenneuudistustukien alalla sovellettavia sääntöjä että määritellä täsmällisemmin suuntaviivat, joiden perusteella tukia arvioidaan.

3) Valtiontukien myöntäminen vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen konkurssilta ja niiden rakenneuudistusten edistämiseen voi kuitenkin olla oikeutettua ainoastaan tietyin edellytyksin. Tukia voidaan perustella esimerkiksi sosiaali- tai aluepoliittisilla näkökohdilla. Perusteluna voi olla myös tarve ottaa huomioon pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) myönteinen merkitys taloudelle tai poikkeuksellisesti myös se, että kilpailukykyisen markkinarakenteen säilyttäminen on suotavaa, jos yritysten pois-

tuminen markkinoilta voisi johtaa tiukkaan monopoli- tai oligopolitilanteeseen.

2. MÄÄRITELMÄT JA SUUNTAVIIVOJEN SOVELTAMISALA SEKÄ YHTEYDET MUIHIN TEKSTEIHIN VALTIONTUKI-ASIOISSA

2.1. VAIKEUKSISSA OLEVAN YRITYKSEN KÄSITE

4) Vaikeuksissa olevalle yritykselle ei ole yhteisön määritelmää. Komissio katsoo näissä suuntaviivoissa kuitenkin, että on kysymys vaikeuksissa olevasta yrityksestä, jos yritys ei pysty omilla taikka omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen.

5) Yritys katsotaan näissä suuntaviivoissa tarkoitetuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi sen koosta riippumatta,

a) jos kyse on yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuu on rajattu⁽⁶⁾, ja joka on menettänyt yli puolet merkitystä pääomastaan⁽⁷⁾ ja yli neljännes pääomasta on menetetty viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana; tai

b) jos kyse on yhtiöstä, jonka osakkaiden vastuuta ei ole rajattu⁽⁸⁾, ja joka on menettänyt yli puolet kirjanpidon mukaisista omista varoistaan ja yli neljännes varoista on menetetty viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana; taikka

c) jos se yhtiömuodosta riippumatta täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yhtiön asettamiselle yleistäytännön-panomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi.

⁽¹⁾ EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

⁽²⁾ EYVL C 67, 10.3.1999, s. 11.

⁽³⁾ EYVL C 283, 19.9.1997, s. 2. Ks. myös 5 luvun alaviite.

⁽⁴⁾ KOM(1998) 417 lopullinen ja KOM(1999) 148 lopullinen.

⁽⁵⁾ CSE(97) 1 lopullinen.

⁽⁶⁾ Kyse on erityisesti neuvoston direktiivin 78/660/ETY 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuista yhtiömuodoista (EYVL L 222, 14.8.1978, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna erityisesti direktiivillä 90/605/ETY (EYVL L 317, 16.11.1990, s. 60).

⁽⁷⁾ Kuten neuvoston direktiivissä 77/91/ETY säädetään (EYVL L 26, 30.1.1977, s. 1).

⁽⁸⁾ Kyse on direktiivin 90/605/ETY 1 artiklassa tarkoitetuista yhtiömuodoista.

6) Yritysten vaikeudet ilmenevät yleensä tappioiden kasvuna, liikevaihdon supistumisena, varastojen kasvuna, ylikapasiteettina, tulorahoituksen pienentymisenä, lisääntyvänä velkaantumisenä, rahoituskulujen nousuna ja nettovarallisuuden heikentymisenä tai sen menettämisenä. Yritys voi pahimmassa tapauksessa menettää maksukykynsä tai joutua maksukyvyttömyytensä vuoksi kansallisen lainsäädännön mukaiseen yleistäytäntöpanomenettelyyn. Tällöin näitä suuntaviivoja sovelletaan tukeen, jota voidaan myöntää tällaisen menettelyn johtaessa yrityksen toiminnan jatkamiseen. Yritys voidaan kuitenkin katsoa tukielpoiseksi vasta kun on varmistettu, ettei yritys kykene saneeraukseen omilla taikkia omistajiltaan/osakkailtaan tai luotonantajilta saaduilla varoilla.

7) Vasta perustettu yritys⁽⁹⁾ ei näiden suuntaviivojen mukaan ole oikeutettu pelastamis- ja rakenneuudistustukeen, vaikka sen rahoitustilanne olisi aluksi epävarma. Tämä koskee etenkin tapauksia, joissa yritys perustetaan aikaisemmin toimineen yrityksen selvitystilän jälkeen tai ostamalla yrityksen kaikki omaisuuserät⁽¹⁰⁾.

8) Yhtymään kuuluva yritys ei ole periaatteessa oikeutettu pelastamis- ja rakenneuudistustukeen paitsi kun voidaan osoittaa, että vaikeudet kohdistuvat ainoastaan tähän yritykseen, eikä niiden aiheuttajana ole sattumanvarainen kustannustenjakoa yhtymän sisällä, ja että nämä vaikeudet ovat niin vakavia, ettei yhtymä pysty selviytymään niistä itse.

2.2. MÄÄRITELMÄ PELASTAMIS- JA RAKENNEUUDISTUSTUESTA

9) Tukia pelastamiseen ja rakenneuudistukseen käsitellään samojen suuntaviivojen perusteella, sillä molemmissa tapauksissa on kyse siitä, että viranomaiset joutuvat ratkaisemaan vaikeuksissa olevan yrityksen ongelmia ja että pelastaminen ja rakenneuudistus ovat usein saman toimenpiteen kaksi vaihetta, vaikka ne sisältävät eri mekanismeja.

10) Pelastamistuki on luonteeltaan tilapäistä. Sen on mahdollistettava, että vaikeuksissa oleva yritys voi jatkaa toimintaansa rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman laatimiseen tarvittavan ajan ja/tai sen ajan, jonka komissio tarvitsee tehdäkseen päätöksen suunnitelmasta.

⁽⁹⁾ Uuden yrityksen perustamisena ei pidetä tilannetta, jossa yritys perustaa tytäryhtiön, jolle on vain tarkoitus siirtää yrityksen omaisuuserät ja mahdollisesti sen velat.

⁽¹⁰⁾ Ainoat poikkeukset tähän sääntöön muodostavat *Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgabenin* käsittelemät asiat, jotka liittyvät sen tehtäviin Saksan uusien osavaltioiden yritystoiminnan yksityistämässä, tai muut vastaavat näitä osavaltioita koskevat asiat niiden yritysten osalta, jotka on perustettu ennen 31 päivää joulukuuta 1999 aikaisemmin toimineen yrityksen selvitystilän jälkeen tai hankkimalla yrityksen kaikki omaisuuserät.

11) Rakenneuudistus on sitä vastoin osa realistista, johdonmukaista ja kauaskantoista suunnitelmaa, jonka tavoitteena on palauttaa yrityksen elinkelpoisuus pitkällä aikavälillä. Rakenneuudistukseen sisältyy yleensä yksi tai useampi seuraavista seikoista: yrityksen toiminnan tehokkaampi uudelleenorganisointi ja järjeistämisen, johon tavallisesti kuuluu luopuminen tappiollisesta toiminnasta, sellaisen toiminnan rakenteellinen uudistaminen, jonka kilpailukyky voidaan palauttaa, ja mahdollinen toiminnan monipuolistaminen suuntautumalla uuteen tuottavampaan toimintaan. Yritystoiminnan rakenteen uudistamista on yleensä täydennettävä rahoitusrakenteen uudistamisella (esimerkiksi pääomapanokset ja velkaantuneisuuden vähentäminen). Näiden suuntaviivojen mukaisesti rakenneuudistus ei voi kuitenkaan rajoittua pelkkään rahoitustukeen, jonka tarkoituksena on korvata aiemmat tappiot puuttumatta niihin syihin, jotka ovat johtaneet tappioiden syntymiseen.

2.3. SOVELTAMISALA

12) Suuntaviivoja sovelletaan kaikilla toimialoilla (lukuun ottamatta EHTY:n perustamissopimuksen soveltamisalaa kuuluvia toimialoja) tämän kuitenkin estämättä vaikeuksissa olevia yrityksiä koskevien alakohtaisten erityissääntöjen soveltamista⁽¹¹⁾. Suuntaviivojen 5 lukuun on otettu vuonna 1997 julkaistut maataloutta koskevat erityissääntöt.

2.4. EY:N PERUSTAMISSOPIMUKSEN 87 ARTIKLAN 1 KOHDAN SOVELLETTAVUUS

13) Valtiontuet vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi ovat luonteeltaan sellaisia, että ne voivat vääristää kilpailua. Jos ne vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ne kuuluvat perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaa.

14) Rakenneuudistustukea voidaan saada eri muodoissa, kuten pääomasijoituksina, vapautuksina velkojen maksusta, lainoina, veronhuojennuksina, sosiaaliturvamaksujen alennuksina ja lainatakauksina. Pelastamistukea voidaan sitä vastoin myöntää vain lainoina tai lainatakauksina, jollei muissa yhteisön valtioneuvoston päätöksissä erityisesti toisin määrätä (katso 23–27 kohta).

15) Tukea voi myöntää mikä tahansa hallintotaso (keskus-, alue- tai paikallishallinto)⁽¹²⁾ tai mikä tahansa jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta 25 päivänä kesäkuuta 1980 annetun

⁽¹¹⁾ Tällä hetkellä voimassa olevia erityissääntöjä on laivanrakennuksen (neuvoston asetus (EY) N:o 1540/98 (EYVL L 202, 18.7.1998, s. 1), moottoriajoneuvoteollisuuden (moottoriajoneuvoalan valtioneuvoston päätös) (EYVL C 279, 15.9.1997, s. 1) ja lentoliikenteen aloilla (EYVL C 350, 10.12.1994, s. 5).

⁽¹²⁾ Mukaan luettuna tuet, joiden rahoittamiseen yhteisön rahastot osallistuvat.

komission direktiivin 80/723/ETY⁽¹³⁾ 2 artiklassa määritelty julkinen yritys. Pelastamistukia tai rakenneuudistustukia voidaan näin ollen saada valtion holdingyhtiöiltä tai valtion varoin rahoitetuilta sijoitusyhtiöiltä⁽¹⁴⁾.

- 16) Perusteeksi sen määrittelemiselle, sisältävätkö julkisten viranomaisten pääomapanokset valtion omistamiin yrityksiin valtiontukea, on valittu ”markkinatalouden olosuhteissa toimivan yksityisen sijoittajan” periaate⁽¹⁵⁾. Tämän periaatteen mukaan yritykselle myönnettyä rahoitusta tai sen takaamista ei pidetä tukena, jos tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimiva asiantunteva yksityinen sijoittaja olisi sijoittanut tarvittavat varat.
- 17) Jos valtio sitä vastoin myöntää tai takaa rahoitusta taloudellisissa vaikeuksissa olevalle yritykselle, kyseistä varojen siirtoa on pidettävä todennäköisenä valtiontukea. Tällaisista rahoitustoimenpiteistä on etukäteen annettava tieto komissiolle perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti tekemällä tukijärjestelmää koskeva ilmoitus⁽¹⁶⁾. Jos koko toimiala on vaikeuksissa tai jos markkinat, joilla tuensaaja harjoittaa toimintaa kärsivät yhteisön tai ETA:n laajuisesta rakenteellisesta ylikapasiteetista, on todennäköisempää, että kyse on tuesta.
- 18) Muutokset tukea saavan yrityksen omistusjärjestelyissä eivät vaikuta pelastamis- tai rakenneuudistustukien arviointiin.
- 2.5. SOVELTUVUUS YHTEISMARKKINOILLE

- 19) EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrätään 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvan tuen mahdollisuuksista soveltua yhteismarkkinoille. Jos ei oteta huomioon tapauksia, jotka liittyvät luonnontuotteista tai muista poikkeuksellisista tapahtumista aiheutuviin vahinkoihin (87 artiklan 2 kohdan b alakohta), joita ei käsitellä tässä yhteydessä, ainoa oikeusperusta tarkasteltaessa vaikeuksissa olevalle yritykselle myönnettävien pelastamis- tai rakenneuudistustukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille on 87 artiklan 3 kohdan c alakohta. Tämän määräyksen perusteella komissiolla on valtuudet hyväksyä tuki ”tietyn taloudellisen toiminnan

(...) kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla”.

- 20) Komission mielestä pelastamis- ja rakenneuudistustuki voi edistää taloudellisen toiminnan kehitystä vaikuttamatta kaupankäyntiin yhteisön edun kanssa ristiriitaisella tavalla, jos näissä suuntaviivoissa määritellyt edellytykset täyttyvät. Jos pelastamis- tai rakenneuudistustoimenpiteiden kohteena olevat yritykset sijaitsevat tukialueilla, komissio ottaa 53 ja 54 kohdassa esitettyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti huomioon 87 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdassa tarkoitettujen alueelliset näkökohdat.

2.6. YHTEISÖN OIKEUDEN MUUT SÄÄNNÖKSET

- 21) Komissio ei voi kuitenkaan hyväksyä pelastamis- ja rakenneuudistustukea vaikeuksissa oleville yrityksille, jos tuen tarkoitukseen perustuvat yksityiskohtaiset säännöt ovat muiden perustamissopimuksen määräysten kuin 87 ja 88 artiklan (ja johdetun oikeuden säännösten) vastaisia.

3. YLEISET HYVÄKSYMISEDELITYKSET KOMISSIOLE ERIKSEEN ILMOITETUILLE PELASTAMIS- JA RAKENNEUUDISTUSTUILLLE

- 22) Tämä luku koskee ainoastaan komissiolle erikseen ilmoitettavaa tukea. Komissio voi tietyin edellytyksin hyväksyä myös pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitettujen tukijärjestelmien hyväksymisedellytykset esitetään 4 luvussa.

3.1. PELASTAMISTUKI

- 23) Komissio voi hyväksyä 12 kohdassa määritellyn pelastamistuen seuraavien edellytysten täytyessä:
- a) Tuen on muodostuttava maksuvalmiustuesta, joka myönnetään lainatakauksina tai lainoina⁽¹⁷⁾. Kummasakin tapauksessa lainasta on perittävä vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevilta yrityksiltä perittävään korkoon ja varsinkin komission vahvistamaan viitekorkoon vähintään verrattavissa olevaa korkoa.

⁽¹³⁾ EYVL L 195, 29.7.1980, s. 35, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/84/ETY, EYVL L 254, 12.10.1993, s. 16.

⁽¹⁴⁾ Ks. Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 22.3.1977 asiassa 78/76, *Steinike und Weinlig v. Saksa*, Kok. 1977, s. 595, ja komission lehdistötiedote IP(91) 1045 asiassa *Crédit Lyonnais/Usinor-Sacilor*.

⁽¹⁵⁾ Tehdasteollisuuden alalla toimivia julkisia yrityksiä koskeva tiedonanto, EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3.

⁽¹⁶⁾ Ks. tehdasteollisuuden alalla toimivia julkisia yrityksiä koskevan tiedonannon 27 kohta, EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3.

⁽¹⁷⁾ Tästä säännöstä voidaan poiketa pankkialalla myönnettävien pelastamistukien osalta, jotta kyseessä oleva luottolaitos voisi jatkaa tilapäisesti pankkitoiminnan harjoittamista toiminnan vakauden valvontaa koskevan voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti (luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta 18 päivänä joulukuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi 89/647/ETY, EYVL L 386, 30.12.1989, s. 11). Kaikki muuntotyypinen kuin tässä b alakohdassa tarkoitettu tuki (erityisesti pääomasijoitus tai toissijainen laina) otetaan tarvittaessa huomioon arvioidessa mahdollisia vastasuoritteita 35–39 kohdassa tarkoitettussa rakenneuudistussuunnitelmassa.

- b) Tuen on liityttävä lainoihin, jotka on maksettava takaisin viimeistään 12 kuukauden kuluessa siitä, kun viimeinen lainaerä on siirretty kyseiselle yritykselle ⁽¹⁸⁾.
- c) Tukea on voitava perustella vakavilla sosiaalisilla syillä, eikä sillä saa olla huomattavia kielteisiä heijastusvaikutuksia muihin jäsenvaltioihin.
- d) Ilmoitukseen on liitettävä jäsenvaltion sitoumus toimittaa komissiolle kuuden kuukauden kuluessa pelastamistuen hyväksymisestä joko rakenneuudistussuunnitelma, selvitystilas suunnitelma tai todistus siitä, että laina on maksettu kokonaisuudessaan takaisin ja/tai takaus on päättynyt.
- e) Tuki on rajattava määrältään siten, että yritys voi toimia sen turvin ainoastaan sen ajan, jolle tuki on myönnetty (kattaa esimerkiksi palkkakustannukset tai tavanmukaiset hankinnat).
- 24) Pelastamistuki voidaan hyväksyä alustavasti enintään kuudeksi kuukaudeksi tai, jos jäsenvaltio on tässä määräajassa toimittanut rakenneuudistussuunnitelman, siihen asti kunnes komissio tekee päätöksen suunnitelmasta. Alustavan hyväksymisen jälkeen komissio voi asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa ja jäsenvaltion pyynnöstä hyväksyä alkuperäisen kuuden kuukauden määräajan jatkamisen.
- 25) Pelastamistukea myönnetään ainoastaan poikkeuksellisenä toimenpiteenä. Sen avulla pyritään jatkamaan yrityksen toimintaa tietyn rajallisen ajanjakson, jonka kuluessa voidaan arvioida yrityksen tulevaisuudennäkymiä. Sitä vastoin toistuvia pelastamistoimenpiteitä, joilla pyritään säilyttämään vallitseva tilanne entisellään, viivästyttämään väistämätöntä kehitystä ja siirtämään sillä välin teolliset ja sosiaaliset ongelmat muille paremmassa asemassa oleville tuottajille tai muille jäsenvaltioille, ei voida hyväksyä.
- 26) Jos jäsenvaltio ei ole noudattanut 23 kohdan d alakohdassa tarkoitettua sitoumustaan kuuden kuukauden kuluessa eikä ole esittänyt asianmukaisesti perusteltua pyyntöä määrärajan jatkamiseksi, komissio aloittaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn.
- 27) Pelastamistuen hyväksyminen ei kuitenkaan välttämättä merkitse myös rakenneuudistussuunnitelman yhteydessä myönnetyn tuen hyväksymistä, vaan tätä tukea on arvioitava sen omien ominaisuuksien perusteella.
- ### 3.2. RAKENNEUUDISTUSTUKI
- #### 3.2.1. Peruseriaate
- 28) Rakenneuudistustuki aiheuttaa erityisiä kilpailuun liittyviä ongelmia, sillä se voi siirtää kohtuuttoman osan rakenteelliseen sopeuttamiseen liittyvistä rasitteista ja sosiaalisista ja teollisista ongelmista muille tukea saamattomille tuottajille ja muille jäsenvaltioille. Yleisperiaatteena onkin oltava, että rakenneuudistustuki hyväksytään vain, kun voidaan osoittaa, ettei sen myöntäminen ole yhteisön edun vastaista. Tämä on mahdollista vain silloin kun tuki täyttää tiukat perusteet ja kun mahdolliset kilpailua vääristävät vaikutukset hyvitetään yrityksen toiminnan jatkumisen tuomilla eduilla (varsinkin jos todetaan, että yrityksen konkurssista johtuvien irtisanomisten nettomääräiset vaikutukset yhdessä jakelijoille aiheutettujen vaikutusten kanssa aiheuttaisivat paikallisia, alueellisia tai valtakunnallisia työllisyysongelmia tai poikkeuksellisesti jos yrityksen lopettaminen johtaisi monopoli- tai oligopolitalanteeseen) ja tarvittaessa riittävillä vastasuoritteilla kilpailijoiden hyväksi.
- #### 3.2.2. Edellytykset tuen hyväksymiselle
- 29) Jollei tukialueita, pk-yrityksiä ja maataloutta koskevista erityismääräyksistä muuta johdu (katso 53, 54 ja 55 kohta sekä 5 luku), komissio hyväksyy tuen vain, jos seuraavat edellytykset täytetään:
- a) *Yrityksen tukikelpoisuus*
- 30) Yritystä on voitava pitää näissä suuntaviivoissa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä (katso 4–8 kohta).
- b) *Elinkelpoisuuden palauttaminen*
- 31) Edellytyksenä tuen myöntämiselle on rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano, jonka komissio on vahvistanut jokaisen yksittäisen tuen osalta.
- 32) Rakenneuudistussuunnitelman, jonka toteuttamisajan on oltava mahdollisimman lyhyt, on mahdollistettava yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen kohtuullisessa ajassa yrityksen tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen oletusten perusteella. Rakenneuudistustukeen on siis yhdistettävä toteuttamiskelpoinen rakenneuudistussuunnitelma, jonka täytäntöönpanoon jäsenvaltio sitoutuu. Tämä suunnitelma on esitettävä komissiolle

⁽¹⁸⁾ Pelastamistukeen liittyvän lainan takaisinmaksu saatetaan sisällyttää komission myöhemmin hyväksymään rakenneuudistustukeen.

tarvittavan yksityiskohtaisesti täydentämällä sitä esimerkiksi markkinatutkimuksella⁽¹⁹⁾. Elinkelpoisuuden parantamisen on perustuttava pääasiassa rakenneuudistussuunnitelman sisältämiin yrityksen sisäisiin toimenpiteisiin. Se voi perustua hintojen tai kysynnän vaihtelun kaltaisiin ulkoisiin seikkoihin, joihin yritys tuskin voi itse vaikuttaa, vain siinä tapauksessa, että markkinoiden kehittymisestä esitetyt arviot ovat yleisesti hyväksytyjä. Rakenneuudistus edellyttää sellaisen toiminnan lopettamista, joka olisi rakenneuudistuksesta huolimatta edelleen tappiollista.

33) Rakenneuudistussuunnitelmassa on kuvailtava erityisesti yrityksen vaikeuksiin johtaneet olosuhteet. Tämä antaa mahdollisuuden arvioida, ovatko ehdotetut toimenpiteet sopivia. Suunnitelmassa otetaan huomioon kysynnän ja tarjonnan nykytilanne sekä ennakoitu kehitys merkityksellisillä tuotemarkkinoilla erilaisten suunnitelmien mukaan, jotka perustuvat optimistisiin, pessimistisiin ja niiden väliltä oleviin oletuksiin, sekä yrityksen erityiset vahvuudet ja heikkoudet. Rakenneuudistussuunnitelma mahdollistaa yrityksen rakenteen uudistamisen, jonka avulla pitkän aikavälin elinkelpoisuus ja mahdollisuus toimia omilla varoilla palautuvat.

34) Rakenneuudistussuunnitelmassa on esitettävä yrityksen muuttamista siten, että se voi rakenneuudistuksen jälkeen vastata itse kaikista kustannuksistaan, mukaan lukien kuoletuskustannukset ja rahoituskulut. Rakenneuudistuksen läpikäyneen yrityksen oman pääoman tuoton on oltava riittävän korkea, jotta se voi kilpailla omin voimin.

c) *Kilpailun kohtuuttoman vääristymisen välttäminen*

35) Kilpailijoihin kohdistuvat haitalliset vaikutukset on pyrittävä poistamaan mahdollisimman laajasti. Muutoin tuen on katsottava olevan "ristiriidassa yhteisen edun kanssa" ja sen vuoksi soveltumaton yhteismarkkinoille.

36) Tämä edellytys merkitsee useimmiten sitä, että rakenneuudistuksen toteuttamisen jälkeen yrityksen osuutta merkityksellisillä markkinoilla rajoitetaan. Jos asian kan-

nalta merkitykselliset markkinat⁽²⁰⁾ ovat yhteisön ja ETA:n tasolla tarkasteltuna pienet tai jos yrityksen markkinaosuus on niillä vähäinen, kilpailun ei katsota vääristyvän kohtuuttomasti. Näin ollen on katsottava, että tätä edellytystä ei siis sovelleta yleensä pk-yrityksiin, ellei valtiontukia koskeissa alakohtaisissa kilpailusäännöissä toisin määrätä.

37) Pakolliset markkinaosuuden rajoitukset tai supistukset kaikilla sellaisilla asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla, joilla yritys toimii, ovat kilpailijoiden hyväksi toteutettavia vastasuoritteita. Tällaiset vastasuoritteet on suhteutettava tuen aiheuttamiin kilpailun vääristymisiin ja etenkin yrityksen suhteelliseen painoarvoon asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla. Komissio määrittää tarvittavien vastasuoritteiden laajuuden rakenneuudistussuunnitelmaan liitetyn markkinatutkimuksen ja talouden eri toimijoilta saatujen tietojen perusteella, jos asiaa koskeva menettely on jo aloitettu. Markkinaosuuden supistaminen toteutetaan rakenneuudistussuunnitelman avulla ja siihen voidaan liittää ehtoja.

38) Vastasuoritteiden välttämättömyyttä koskevasta periaatteesta voidaan joustaa, jos markkinaosuuden supistaminen tai rajoittaminen uhkaa johtaa markkinarakenteen selvään huonontumiseen vaikuttamalla välillisesti esimerkiksi monopolin tai erittäin oligopolistisen tilanteen syntymiseen.

39) Edellytettävät vastasuoritteet voivat vaihdella sen mukaan, toimiiko yritys markkinoilla, joilla esiintyy ylikapasiteettia, vai ei. Arvioidessaan, onko markkinoilla ylikapasiteettia, komissio voi ottaa huomioon kaikki hallussaan olevat tiedot:

i) Jos niillä markkinoilla, joilla tuensaaja toimii, esiintyy yhteisön ja ETA:n laajuista rakenteellista ylikapasiteettia, rakenneuudistussuunnitelman on edistettävä yrityksen saneerausta suhteessa saatuun tukeen ja sen vaikutuksiin kyseisillä markkinoilla. Tämä tapahtuu

⁽²⁰⁾ Sellaisena kuin ne määritellään monialaisissa puiteissa alueellisesta tuesta suurille investointihankkeille (7.6 kohta, (EYVL C 107, 7.4.1998, s. 7): "Markkinaosuutta määritettäessä asian kannalta merkitykselliset tuotemarkkinat käsittävät investointihankkeessa tarkoitetut tuotteet ja soveltuviissa tapauksissa niitä kuluttajan mielestä (tuotteiden ominaisuuksien, hintojen ja käyttötarkoituksen vuoksi) korvaavat tuotteet/palvelut taikka tuottajan kannalta (tuotantolaitteiden joustavuuden vuoksi) korvaavat tuotteet/palvelut. Asian kannalta merkitykselliset maantieteelliset markkinat käsittävät periaatteessa Euroopan talousalueen tai vaihtoehtoisesti merkittävän alueen siitä, jos kyseisellä alueella vallitsevat kilpailuedellytykset eroavat riittävästi Euroopan talousalueen muista alueista. Soveltuviissa tapauksissa voidaan katsoa, että merkitykselliset markkinat ovat maailmanlaajuiset." Alaviitteessä täsmennetään, että jos investointi liittyy välituotteiden tuottamiseen, asian kannalta merkitykselliset markkinat voivat olla (lopullisen) valmisteen markkinat, jos suurinta osaa tuotannosta ei myydä avoimilla markkinoilla.

⁽¹⁹⁾ Liitteessä I täsmennetään tiedot, jotka on ehdottomasti toimitettava, jotta komissio voi tutkia tuen tyydyttävällä tavalla.

supistamalla yrityksen tuotantokapasiteettia peruuttamattomasti. Tuotantokapasiteetin supistaminen on peruuttamatonta silloin, kun kyseisten tuotantolaitosten aiempaa tuotantokykyä alennetaan pysyvästi tai ne suunnataan pysyvästi toisiin käyttötarkoituksiin. Tuotantokapasiteetin myyminen kilpailijoille ei ole riittävä toimenpide paitsi, jos tilat ja laitteet myydään sellaisille maantieteellisille markkinoille, joilla niiden jatkuvalla käytöllä ei todennäköisesti ole merkittävää vaikutusta yhteisön kilpailutilanteeseen. Tuotantokapasiteetin supistamisvaatimusten on johdettava tuensaajayrityksen markkinaosuuden pienenemiseen niillä markkinoilla, joilla se toimii.

ii) Jos yhteisössä ei ole rakenteellista ylikapasiteettia markkinoilla, joilla tuensaaja toimii, komissio tutkii kuitenkin, onko tarpeen vaatia vastasuoritteita. Jos vastasuoritteisiin sisältyy kyseisen yrityksen kapasiteetin supistaminen, tämä voi edellyttää omaisuuseristä tai tytäryhtiöistä luopumista. Komission on tutkittava jäsenvaltion ehdottamat vastasuoritteet riippumatta niiden muodosta ja määritettävä, ovatko ne riittävän laajoja lieventämään mahdollisia kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Tutkiessaan tarvittavia vastasuoritteita komissio ottaa huomioon markkinatilanteen ja varsinkin markkinoiden kasvun ja kysynnän kattamisasteen.

d) *Tuen rajaaminen välttämättömään*

40) Tukimäärä ja -intensiteetti on rajattava määrään, joka on ehdottomasti välttämätön rakenneuudistuksen toteuttamiseksi ottaen huomioon yrityksen, sen osakkaiden tai sen yritysryhmän käytettävissä olevat varat, johon yritys kuuluu. Tuensaajien on osallistuttava rakenneuudistussuunnitelmaan merkittävällä määrällä omia varojaan, myös myymällä omaisuuseriä, jotka eivät ole välttämättömiä yrityksen elinkelpoisuuden kannalta, tai markkinaehtoisella ulkoisella rahoituksella. Kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi on vältettävä sen muotoisen tai niin suuren tuen myöntämistä, että yritys saisi liiallisia rahavaroja, joita se voisi käyttää aggressiiviseen markkinoita vääristävään toimintaan, joka ei liity rakenneuudistukseen. Tästä syystä komissio tutkii yrityksen velkojen määrän rakenneuudistuksen jälkeen, myös mahdollisesti vaateille myönnettyjen lykkäysten tai niiden alentamisen jälkeen. Se ottaa erityisesti huomioon yritystoiminnan jatkamismahdollisuudet maksukyvyttömyydestä johtuvan, kansallisen lainsäädännön mukaisen yleistäytäntöönpanomenettelyn jälkeen⁽²¹⁾. Tukea ei myöskään saa käyttää sellaisten uusien investointien rahoittamiseen, jotka eivät ole tarpeen elinkelpoisuuden palauttamiseksi.

41) Komissiolle on aina osoitettava, että tuki on suunnattu vain yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseen eikä se

mahdollista tuensaajan rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanon aikana tuotantokapasiteetin lisäämistä, paitsi jos se on tarpeen yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseksi eikä vääristä kilpailua.

e) *Tuen hyväksymiselle asetettavat erityisedellytykset*

42) Edellä 35–39 kohdassa kuvailtujen vastasuoritteiden lisäksi ja tapauksissa, joissa jäsenvaltio ei ole toteuttanut tällaisia toimenpiteitä, komissio voi määrätä tarpeelliseksi katsomiaan edellytyksiä ja velvoitteita, joilla voidaan estää kilpailun vääristyminen yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Kyseessä oleva jäsenvaltio voidaan velvoittaa

i) toteuttamaan itse toimenpiteitä (esimerkiksi velvollisuus avata tietyt markkinat muille yhteisön toimijoille);

ii) määräämään tiettyjä toimenpiteitä tuensaajalle (esimerkiksi kieltä toimia hintajohtajana tietyillä markkinoilla);

iii) olemaan myöntämättä tuensaajalle tukea muihin tarkoituksiin rakenneuudistuksen aikana.

f) *Koko rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano ja asetettujen edellytysten noudattaminen*

43) Yrityksen on pantava komission hyväksymä rakenneuudistussuunnitelma täytäntöön kokonaisuudessaan ja noudatettava kaikkia komission päätöksessä säädettyjä velvoitteita. Komissio katsoo suunnitelman tai velvoitteiden noudattamatta jättämisen tuen väärinkäytöksi.

44) Useita vuosia kestävien ja suuria tukia sisältävien rakenneuudistusten kohdalla komissio voi vaatia, että rakenneuudistustuki jaetaan useampaan erään. Komissio voi asettaa tukierien maksulle edellytykseksi, että

a) ennen kunkin erän maksamista on varmistettava rakenneuudistussuunnitelman jokaisen vaiheen asianmukainen edistyminen suunnitellun aikataulun mukaan

⁽²¹⁾ Ks. 6 kohta.

tai

- b) komission on hyväksyttävä jokaisen erän maksu ennakolta varmistuttuaan ensin suunnitelman asianmukaisesta täytäntöönpanosta.

g) *Valvonta ja vuosikertomus*

- 45) Komission on voitava varmistua rakenneuudistussuunnitelman moitteettomasta edistymisestä jäsenvaltion sille säännöllisesti toimittamien yksityiskohtaisten kertomusten avulla.
- 46) Suurille yrityksille myönnetyn tuen osalta ensimmäinen kertomus on yleensä toimitettava komissiolle kuuden kuukauden kuluttua tuen hyväksymisestä. Tämän jälkeen komissiolle on toimitettava kertomus vähintään kerran vuodessa tiettyyn määräaikaan mennessä niin kauan kuin rakenneuudistussuunnitelman tavoitteita ei katsota saavutetuiksi. Vuosikertomuksiin on sisällyttävä kaikki ne tiedot, joita komissio tarvitsee voidakseen valvoa rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanoa, tuen maksamisaikataulua ja yrityksen taloudellista tilannetta sekä hyväksymispäätöksessä säädettyjen edellytysten ja velvoitteiden noudattamista. Kertomuksiin on sisällyttävä erityisesti kaikki tiedot, jotka koskevat yritykselle rakenneuudistuksen aikana myönnettyjä tukia riippumatta siitä, mihin tarkoitukseen tuki on myönnetty, onko kyse yksittäisestä tuesta vai jostakin tukijärjestelmästä myönnetystä tuesta (katso 90–93 kohta). Jos komissio katsoo tarvitsevänsä ajoissa vahvistuksen tietyistä olennaisista tiedoista, esimerkiksi kapasiteetin sulkemisesta tai supistamisesta, se voi vaatia kertomusten antamista tiheämmin.
- 47) Pk-yrityksille myönnetyn tuen osalta riittää yleensä, että tuensaajayrityksen tuloslaskelma ja tase toimitetaan komissiolle kerran vuodessa, jollei hyväksymispäätöksessä ole asetettu muita velvoitteita.

3.2.3. Tuen ainutkertaisuuden periaate ("one time, last time")

- 48) Jotta voitaisiin välttää vääristävän tuen myöntämistä, rakenneuudistustukea saa myöntää ainoastaan yhden kerran. Ilmoittaessaan komissiolle rakenneuudistustukea koskevasta hankkeesta jäsenvaltion on täsmennettävä, onko yritykselle jo aikaisemmin myönnetty rakenneuudistustukea mukaan luettuina tuet, jotka on myönnetty ennen näiden suuntaviivojen voimaantuloa tai joista ei ole ilmoitettu⁽²²⁾. Jos yritys on jo saanut tällaista tukea ja jos

yrityksen rakenneuudistuksen toteuttamisesta⁽²³⁾ tai sen toteuttamisen keskeyttämisestä on kulunut alle 10 vuotta, komissio ei yleensä hyväksy⁽²⁴⁾ uuden rakenneuudistustuen myöntämistä lukuun ottamatta poikkeuksellisia ja odottamattomia tilanteita, joista yritys ei itse ole vastuussa⁽²⁵⁾. Odottamattomalla tilanteella tarkoitetaan tapahtumia, joita ei voitu millään tavoin ennakoita rakenneuudistussuunnitelman laatimishetkellä.

- 49) Tuen myöntämisestä tuensaajayritykselle seuraavat omistussuhteiden muutokset sekä oikeudelliset tai hallinnolliset menettelyt, jotka tervehdyttävät yrityksen tasetta, supistavat vastuita tai poistavat aiempia velkoja, eivät vaikuta tämän säännön soveltamiseen, jos kyse on saman yrityksen toiminnan jatkumisesta.

- 50) Jos yrityksen omaisuuserät haltuunsa ottava yritys on ollut itse 49 kohdassa mainittujen toimenpiteiden tai varsinkin maksukyvyttömyydestä johtuvan, kansallisen lainsäädännön mukaisessa yleistäytäntöönpanomenettelyssä ja on jo itse saanut pelastamis- tai rakenneuudistustukea, tuen ainutkertaisuuden periaatetta ei sovelleta tähän yritykseen seuraavien edellytysten täytyessä:

- a) yritystoimintaa jatkava yritys on selkeästi aikaisemmasta yrityksestä erillinen yritys;
- b) uusi yritys on hankkinut aikaisemman yrityksen omaisuuserät markkinahintaan (välttämällä tällä tavoin kaiken aikaisemmalle yritykselle myönnetyn tuen siirtymisen uuteen yritykseen);

⁽²²⁾ Jollei toisin mainita, rakenneuudistuksen päättymisajankohta on yleensä rakenneuudistussuunnitelmassa eri toimenpiteiden täytäntöönpanolle asetettu määräaika (katso liite I, IV kohta, kuudes luetelmakohta).

⁽²⁴⁾ Eri toimialojen vapauttamisen aseteen ja erityispiirteiden vuoksi on kiinnitettävä huomiota seuraavaan kahteen tapaukseen:

- Lentoliikenteen alalla, joka on täysin avattu kilpailulle vuodesta 1997 lukien, komissio soveltaa "ainutkertaisuuden periaatetta" ilmailualalla voimassa olevien valtiontukien suuntaviivojen rajoitusten ja ehtojen mukaan.
- Muilla toimialoilla poikkeusten myöntäminen on mahdollista, jos aikaisemmin vapaalta kilpailulta suojattujen yhteisön markkinoiden vapauttamisen vaikutukset ovat johtaneet uusiin taloudellisiin olosuhteisiin.

⁽²⁵⁾ Tämä ei kuitenkaan koske entisen Saksan demokraattisen tasavallan yrityksille ennen 1 päivää tammikuuta 1996 myönnettyjä tukia, jotka komissio on katsonut yhteismarkkinoille soveltuviksi. Tätä kohtaa ei myöskään sovelleta tällaisille yrityksille myönnettyihin tukiin, jotka on ilmoitettu ennen 31 päivää joulukuuta 2000. Komissio katsoo kuitenkin, että rakenneuudistustuen pitäisi yleensä olla tarpeen vain kerran, ja se arvioi tällaisia tapauksia tämän periaatteen pohjalta.

⁽²²⁾ Ilmoittamatta jätetyn tuen osalta komissio ottaa analyysissään huomioon sen, että tuki voidaan julistaa yhteismarkkinoille soveltuvaksi muunlaisena tukena kuin rakenneuudistustukena.

c) selvitystila tai velkasaneeraus ja yritysosto eivät ole pelkkiä muodollisuuksia, joilla pyritään estämään tuen ainutkertaisuutta koskevan periaatteen soveltaminen (komissio voi katsoa tällaisesta tapauksesta olevan kysymys esimerkiksi, jos yritystoiminnan jatkajan kohtaamat vaikeudet olivat selvästi ennakoitavissa vanhan yrityksen omaisuuserien ostohetkellä).

51) Tältä osin on kuitenkin syytä todeta, että omaisuuserien hankkimiseen myönnettyä tukea ei voida hyväksyä näiden suuntaaviivojen mukaan, sillä tällöin on kyse alkuinvestointeihin myönnetystä tuesta (katso myös 7 kohta).

3.2.4. Rakennuudistussuunnitelman muuttaminen

52) Jos rakennuudistustuen myöntäminen on hyväksytty, kyseessä oleva jäsenvaltio voi rakennuudistuksen aikana pyytää komissiota hyväksymään muutoksia rakennuudistussuunnitelmaan ja tukimäärään. Komissio voi hyväksyä tällaiset muutokset, jos seuraavat edellytykset täytetään:

a) tarkistetun suunnitelman on palautettava elinkelpoisuus kohtuullisessa ajassa;

b) jos tukimäärää korotetaan, edellytettävien vastasuoritteiden on oltava merkittävämpiä kuin alkuperäiset;

c) jos ehdotetut vastasuoritteet ovat alkuperäisiä vähäisempiä, tukimäärää on vastaavasti supistettava;

d) nämä toimenpiteet voidaan panna täytäntöön uuden aikataulun mukaan alkuperäistä myöhemmin vai yrityksestä tai jäsenvaltiosta riippumattomien syiden perusteella; muussa tapauksessa tukimäärää on vastavasti pienennettävä.

3.2.5. Tukialueilla myönnettävät rakennuudistustuet

53) Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus on perustamissopimuksen 158 artiklan mukaisesti yksi yhteisön ensisijaisista tavoitteista. Muiden alojen politiikan on perustamissopimuksen 159 artiklan⁽²⁶⁾ mukaisesti osallistua-

tava tämän tavoitteen toteuttamiseen. Komission on siis otettava huomioon aluekehityksen tarpeet arvioidessaan tukialueilla myönnettävää rakennuudistustukea. Vaikeuksissa olevan yrityksen sijainti tukialueella ei kuitenkaan ole riittävä peruste rakennuudistustuen hyväksymiseksi. Aluetta ei keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä auta yritysten keinotekoinen tukeminen. Kun otetaan huomioon aluekehityksen edistämiseen tarkoitettujen varojen rajallisuus, on alueiden etujen mukaista käyttää näitä niukkoja varoja muun elinkelpoisen ja kestäväen toiminnan kehittämiseen mahdollisimman nopeasti. Kilpailun vääristymät on pyrittävä minimoimaan myös silloin, kun tukia myönnetään tukialueilla toimiville yrityksille.

54) Edellä 29–52 kohdassa lueteltuja perusteita sovelletaan siis myös tukialueilla, vaikka aluekehityksen tarpeet otetaankin huomioon. Tuen hyväksymisedellytykset voivat kuitenkin olla asetettävien vastasuoritteiden osalta joustavampia tukialueilla, jollei alakohtaisissa säännöissä kielletä tätä. Aluekehityksen tarpeiden tähän oikeuttaessa tukialueilla vaaditaan vähäisempää kapasiteetin supistamista kuin muilla alueilla ja lisäksi erotellaan toisistaan perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaista aluetukea saavat alueet ja 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan määräysten soveltamisalaan kuuluvat alueet, jotta ensin mainituilla alueilla esiintyvät vakavammat alueelliset ongelmat voidaan ottaa huomioon.

3.2.6. Tuki pk-yritysten rakennuudistukseen

55) Tuet pk-yrityksille⁽²⁷⁾ muuttavat yleensä kaupankäynnin edellytyksiä vähemmän kuin tuet suurille yrityksille. Sama koskee myös tukea rakennuudistukseen, jolloin 29–47 kohdassa vahvistettuja edellytyksiä koskevat edellytykset ovat vähäisempiä. Tuen myöntäminen ei yleensä edellytä vastasuoritteita (katso 35–39 kohta), ellei alakohtaisissa valtioneukisäännöissä ole määrätty toisin. Myöskään kertomusten sisällölle ei aseteta yhtä tiukkoja vaatimuksia (katso 45, 46 ja 47 kohta). Sitä vastoin tuen ainutkertaisuuden periaatetta (katso 48–51 kohta) sovelletaan sellaisenaan myös pk-yrityksiin.

3.2.7. Rakennuudistuksen sosiaalikuluihin myönnettävä tuki

56) Rakennuudistussuunnitelmaan sisältyy tavallisesti tappiollisen toiminnan supistaminen tai siitä luopuminen. Tällaiset supistukset ovat usein tarpeen toiminnan järjeistämiseksi ja tehostamiseksi riippumatta kapasiteetin supis-

⁽²⁶⁾ EY:n perustamissopimuksen 159 artiklassa määrätään, että "yhteisön politiikan ja toiminnan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä sisämarkkinoiden toteuttamisessa otetaan huomioon 158 artiklassa tarkoitettavat tavoitteet ja osallistutaan niiden toteuttamiseen".

⁽²⁷⁾ Sovelletaan määritelmää, joka on annettu komission suosituksessa pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä, EYVL L 107, 30.4.1996, s. 4.

tamisesta, joka voi olla edellytyksenä tuen myöntämiselle (erityisesti silloin, kun alalla esiintyy yhteisön tai ETA:n laajuista rakenteellista ylikapasiteettia – katso 35–39 kohta). Olipa näiden toimenpiteiden lähtökohta mikä tahansa, ne johtavat yleensä yrityksen henkilöstön vähentämiseen.

57) Jäsenvaltioiden työlaainsäädäntöön voi sisältyä yleisiä sosiaaliturvajärjestelmiä, joiden mukaan irtisanomiskorvaukset ja varhaiseläkkeet maksetaan suoraan irtisanotuille työntekijöille. Näitä järjestelmiä ei pidetä perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvina valtiontukina, kun valtio maksaa kyseiset etuudet suoraan työntekijöille ilman, että yritys saa tukea.

58) Työntekijöille maksettavien irtisanomiskorvausten ja varhaiseläkkeiden lisäksi valtion on yleisten sosiaaliturvajärjestelmien mukaan yleensä maksettava kustannukset, jotka aiheutuvat yritykselle irtisanotuille työntekijöille oikeudellisten tai sopimusvelvoitteiden lisäksi maksettavista etuuksista. Kun tällaisia järjestelmiä sovelletaan yleisesti ilman alakohtaisia rajoituksia kaikkiin asetetut edellytykset täyttyviin työntekijöihin ja kun etuudet myönnetään automaattisesti, niihin ei katsota sisältyvän perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea rakenneuudistusta toteuttaville yrityksille. Jos järjestelmiä kuitenkin käytetään rakenneuudistuksen edistämiseen tietyillä aloilla, niiden voidaan valikoivuutensa takia katsoa sisältävän tukea ⁽²⁸⁾.

59) Irtisanomiskorvausten ja/tai varhaiseläkkeiden maksaminen, joka kuuluu yrityksen velvoitteisiin työlaainsäädännön tai ammattiliittojen kanssa tehtyjen työehtosopimusten perusteella, on osa yrityksen omista varoista maksettavia tavanomaisia kustannuksia. Valtion rahoitusta näiden kustannusten kattamiseen on näin ollen pidettävä tukena riippumatta siitä, annetaanko se suoraan yrityksille vai ohjataan se työntekijöille valtion virastojen kautta.

60) Komissio suhtautuu tällaisiin tukiin myönteisesti, sillä niistä saatava taloudellinen hyöty kohdistuu myös muihin kuin tuensaajayritykseen, helpottaa rakennemuutosta ja lieventää tuista aiheutuvia sosiaalisia ongelmia. Lisäksi

⁽²⁸⁾ Asiassa C-241/94 Ranska v. komissio (Kimberly Clark Sopalin), Kok. 1996, s. I-4551) 26.9.1996 antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että Ranskan kansallisesta työllisyysrahastosta (Fonds national de l'emploi) harkinnanvaraisesti myönnetty tuki saattoi asettaa eräät yritykset muita yrityksiä edullisempaan asemaan ja täyttää näin ollen perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulle tuelle asetetut edellytykset. (Tuomiossa ei kuitenkaan asetettu kyseenalaiseksi komission päätelmiä, joissa tämä tuki katsottiin yhteismarkkinoille soveltuvaksi.)

ne tasoittavat kansallisessa lainsäädännössä yrityksille säädettyjen velvollisuuksien välisiä eroja.

61) Irtisanomiskorvausten ja varhaiseläkkeiden lisäksi rakenneuudistustuilla voidaan joidenkin rakenneuudistusten yhteydessä rahoittaa myös toimenpiteitä, jotka liittyvät koulutukseen, konsultointiin, työnhakua helpottavaan käytännön apuun, uudelleensijoittautumiseen ja ammatilliseen koulutukseen sekä uusille aloille siirtyvien työntekijöiden avustamiseen. Komissio suhtautuu lähes aina myönteisesti tällaiseen tukeen.

62) On tärkeää osoittaa selkeästi tällaisiin tarkoituksiin myönnettävät tuet. Pelkästään irtisanotun henkilökunnan eduksi tarkoitettuja sosiaalisia tukitoimenpiteitä ei nimittäin oteta huomioon määritettäessä 35–39 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden laajuutta.

63) Komissio pyrkii yhteisen edun vuoksi rakenneuudistus suunnitelman yhteydessä rajoittamaan mahdollisimman paljon rakenneuudistuksen sosiaalisia vaikutuksia muissa jäsenvaltioissa kuin tukea myöntävässä.

4. PK-YRITYKSIÄ KOSKEVAT TUKIJÄRJESTELMÄT

4.1. YLEISET PERIAATTEET

64) Komissio voi hyväksyä ainoastaan sellaiset vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja/tai rakenneuudistukseen tarkoitetut tukijärjestelmät, jotka hyödyttävät yhteisön määritelmän mukaisia pk-yrityksiä. Jollei seuraavista erityismääräyksissä muuta johdu, pk-yrityksiä koskevien tukijärjestelmien arviointiin sovelletaan näiden suuntaviivojen 2 ja 3 luvun määräyksiä. Kaikista tukijärjestelmän puitteissa myönnettyistä tuista, jotka eivät täytä jotakin näistä edellytyksistä, on ilmoitettava erikseen komissiolle, jonka on hyväksyttävä tuki ennakolta.

4.2. TUKIKELPOISUUS

65) Tällä hetkellä hyväksytyjen järjestelmien nojalla erillisestä ilmoitusvelvollisuudesta voidaan myöntää vapautus ainoastaan sellaisille pk-yrityksille myönnettyille tuille, jotka täyttävät ainakin yhden kolmesta 5 kohdassa tarkoitettuista edellytyksistä, jollei alakohtaisissa säännöissä toisin määrätä. Tuista yrityksille, jotka eivät täytä ainoatakaan mainituista kolmesta edellytyksestä, on ilmoitettava erikseen komissiolle, jotta se voi arvioida, onko tuensaajavaaikeuksissa oleva yritys.

4.3. PELASTAMISTUKIJÄRJESTELMIEN HYVÄKSYMISEDEL- LYTYKSET

66) Jotta komissio voisi hyväksyä pelastamistukijärjestelmät, niiden on täytettävä 23 kohdan a, b, c ja e alakohdassa vahvistetut edellytykset. Edellä 23 kohdan d alakohdassa tarkoitettu edellytys korvataan tässä luvussa seuraavalla edellytyksellä:

d) pelastamistukea saa myöntää enintään kuudeksi kuukau-
deksi, jonka kuluessa yrityksen tila on analysoitava. Ennen tämän ajan päättymistä jäsenvaltion on joko hyväksyttävä rakenneuudistus suunnitelma taikka selvi-
tystilaa koskeva suunnitelma tai vaadittava tuensaja-
lainan ja riskipreemiota vastaavan tuen takaisinmak-
sua.

Kaikesta kuutta kuukautta pidemmälle ajalle myönnetystä pelastamistuesta on ilmoitettava erikseen komissiolle.

4.4. RAKENNEUUDISTUSTUKIJÄRJESTELMIEN HYVÄKSYMIS- EDEL- LYTYKSET

67) Komissio voi hyväksyä rakenneuudistustukijärjestelmät ai-
noastaan, jos tukien myöntämisen edellytyksenä on, että tuensaja panee täytäntöön kokonaisuudessaan jäsenval-
tion ennalta hyväksymän ja seuraavat ehdot täyttävän rakenneuudistus suunnitelman:

a) *Elinkelpoisuuden palauttaminen*: sovelletaan 31–34 koh-
dan b alakohdassa määriteltyjä perusteita.

b) *Kilpailun kohtuuttoman vääristymisen välttäminen*: koska pk-yrityksille myönnetty tuki vääristää vähemmän kil-
pailua, 35–39 kohdan c alakohdassa kuvailtua periaa-
tetta, jonka mukaan tuensajaan osuutta asian kannalta merkityksellisillä markkinoilla on supistettava, sovelle-
taan vain tapauksissa, joista määrätään alakohtaisissa valtiontukisäännöissä; sen sijaan tukijärjestelmissä on määrättävä, että tuensaja-
yritykset eivät saa lisätä kapasiteettiaan rakenneuudistus suunnitelman toteutta-
misaikana.

c) *Tuen rajaaminen välttämättömään*: sovelletaan 40 ja 41
kohdan d alakohdassa kuvailtuja perusteita.

d) *Tuen ainutkertaisuuden periaate*: sovelletaan 48–51 koh-
dassa kuvailtua tuen ainutkertaisuuden periaatetta. Jä-
senvaltioiden on kuitenkin ilmoitettava erikseen kom-
missiolle tähän periaatteeseen tehtävistä poikkeuksista:

i) tilanteissa, jotka perustuvat poikkeuksellisiin ja odottamattomiin tilanteisiin, joista yritys ei itse ole vastuussa;

ii) tilanteissa, joissa omaisuuserät hankkii yritys, joka on jo saanut pelastamis- tai rakenneuudistustukea.

e) *Rakenneuudistus suunnitelman muutokset*: rakenneuudis-
tussuunnitelmaa muutettaessa on noudatettava 52
kohdassa kuvailtuja sääntöjä.

4.5. YHTEISET EDEL- LYTYKSET PELASTAMIS- JA/TAI RAKEN- NEUUDISTUSTUKIJÄRJESTELMIEN HYVÄKSYMISELLE

68) Tukijärjestelmissä on ilmoitettava pelastamis- tai raken-
neuudistustoimenpiteeseen yhdelle yritykselle myönnettä-
vän tuen sallittu enimmäismäärä, mukaan lukien tapauk-
set, joissa suunnitelmaa muutetaan. Tämän määrän ylittä-
vistä tuista on ilmoitettava erikseen komissiolle. Tuen enimmäismäärä saa olla enintään 10 miljoonaa euroa, mukaan lukien tapaukset, joissa tuki kasautuu muista lähteistä tai muista tukijärjestelmistä peräisin olevan tuen kanssa.

4.6. VALVONTA JA VUOSIKERTOMUS

69) Suuntaviivojen 45, 46 ja 47 kohtaa ei sovelleta tukijärjes-
telmiin. Tukijärjestelmän hyväksymisen edellytyksenä on kuitenkin kertomuksen antaminen kyseisen järjestelmän täytäntöönpanosta yleensä kerran vuodessa. Kertomuk-
seen on sisällyttävä kaikki ne tiedot, jotka määrittävät vakiomuotoisia kertomuksia koskevissa komission oh-
jeissa⁽²⁹⁾. Kertomuksissa on lisäksi oltava luettelo kaikista tuensaja-
yrityksistä ja mainittava kunkin osalta seuraavat seikat:

a) yrityksen nimi

b) alakoodi (NACE-luokituksen⁽³⁰⁾ kaksinumeroista ala-
kohtaista luokittelukoodia käyttäen)

c) työntekijöiden lukumäärä

d) vuosiliikevaihto ja taseen loppusumma

e) myönnetyn tuen määrä

f) tarvittaessa tietoja siitä, onko yritykselle aikaisemmin myönnetty rakenneuudistustukea tai vastaavanlaista tu-
kea

⁽²⁹⁾ Katso kirje 22. helmikuuta 1994 jäsenvaltioille (Competition law in the European Communities Volume II A Rules applicable to State aid Situation at 30 June 1998, s. 70).

⁽³⁰⁾ Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston julkaisema Euroopan yhteisön tilastollinen toimialaluokitus (NACE).

- g) tietoja siitä, onko tuensaja lopettanut toimintansa tai asetettu maksukyvyttömyyden vuoksi yleistäytäntöönpanomenettelyn kohteeksi ennen kuin rakenneuudistussuunnitelma on saatettu loppuun.

5. SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT RAKENNEUUDISTUSTUKEEN MAATALOUSALALLA ⁽³¹⁾

5.1. KAPASITEETIN SUPISTAMINEN

- 70) Edellä 35–39, 55 ja 67 kohdan b alakohdassa todetaan, että pk-yrityksiltä ei periaatteessa edellytetä vastasuoritteita, ellei alakohtaisissa säännöissä toisin määrätä. Maatalousalalla komissio kuitenkin yleensä vaatii vastasuoritteita 59 kohdassa mainittujen periaatteiden mukaisesti kaikilta rakenneuudistustuen saajilta, riippumatta tuensajayrityksen koosta. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin vaihtoehtoisesti soveltaa 73–82 kohdassa esitettyjä maataloutta koskevia erityisiä määräyksiä.

5.2. YLIKAPASITEETIN MÄÄRITTÄMINEN

- 71) Komissio määrittelee rakenteellisen ylikapasiteetin maatalousalalla tapauskohtaisesti muun muassa seuraavien tekijöiden perusteella:

- a) Kyseisen tuoteryhmän osalta markkinoiden vakauttamistoimenpiteiden laajuus ja suuntaus viimeisen kolmen vuoden aikana, erityisesti vientituet, markkinoilta poistettut tuotteet, hintojen kehitys maailmanmarkkinoilla ja yhteisön säännöksissä säädetyt alakohtaiset rajoitukset. Tuotantokiintiöiden kohteena olevista perustuotteista ei kuitenkaan katsota esiintyvän ylikapasiteettia.
- b) Kalastuksen ja vesiviljelyn osalta näiden alojen erityispiirteet ja niitä koskevat erityissäännöt, erityisesti päälinjat kalastus- ja vesiviljelyalan valtiontukien tutkimiseksi ⁽³²⁾ ja neuvoston asetus (EY) N:o 2468/98 ⁽³³⁾.

5.3. TUKIKELPOISUUS

- 72) Edellä 65 kohtaa, joka käsittelee oikeutta saada tukea pk-yritysten pelastamis- ja rakenneuudistustukijärjestelmistä

⁽³¹⁾ Näissä suuntaviivoissa maatalousalalla tarkoitetaan kaikkia perustamissopimuksen liitteessä tarkoitettujen tuotteiden tuotantoon ja/tai kauppaan osallistuvia toimijoita, mukaan lukien kalastus ja vesiviljely, ottaen kuitenkin huomioon maatalouden alan erityispiirteet ja alaa koskevat yhteisön säännöt.

⁽³²⁾ EYVL C 100, 27.3.1997, s. 12.

⁽³³⁾ EYVL L 312, 20.11.1998, s. 19.

ja erityisesti näille tuille myönnettyä vapautusta erillisestä ilmoittamisesta, ei sovelleta maatalousalalla (tuotanto, jalostus ja kaupan pitäminen). Tuolla alalla ja hyväksytyjen tukijärjestelmien puitteissa pk-yrityksille myönnettyt tuet, jotka eivät täytä mainitussa kohdassa täsmennettyjä edellytyksiä, voidaan kuitenkin vapauttaa erillistä ilmoittamista koskevasta velvollisuudesta.

5.4. KAPASITEETIN SUPISTAMINEN

- 73) Komissio soveltaa maatalousalan toimijoihin kyseessä olevan jäsenvaltion pyynnöstä ja näissä suuntaviivoissa tarkoitettujen kapasiteetin supistamista koskevien yleisten periaatteiden sijasta seuraavia määräyksiä:

a) Yleissäännöt

- 74) Jos esiintyy rakenteellista ylituotantokapasiteettia, sovelletaan 35–39 kohdassa mainittua vaatimusta supistaa kapasiteettia tai lakkauttaa se lopullisesti. Maatalouden perustuotannon osalta tämä velvoite korvataan kuitenkin velvoitteella pitää kapasiteetti supistettuna tai lakkautettuna vähintään viisi vuotta.

i) Tiettyjä tuotteita tai toimijoita koskevien toimenpiteiden osalta tuotantokapasiteettia on supistettava yleensä 16 prosenttia ⁽³⁴⁾ siitä tuotantokapasiteetista, jolle rakenneuudistustuki on tosiasiallisesti myönnetty.

ii) Muiden kohdentamattomien toimenpiteiden osalta kapasiteettia on supistettava yleensä 8 prosenttia ⁽³⁴⁾ tuotannon arvosta niiden tuotteiden osalta, joista on rakenteellista ylituotantoa ja joille rakenneuudistustuki on tosiasiallisesti myönnetty.

- 75) Määriteltäessä tukikelpoisuutta ja -määrää huomioon ei oteta yksittäisiin toimijoihin sovellettavaa yhteisön kiintiön noudattamisvelvoitetta ja siihen liittyviä säännöksiä.

b) Pienten maatalousyritysten erityinen tilanne

- 76) Näissä suuntaviivoissa pienet maatalousyritykset määritellään maatalousalan toimijoiksi, joilla on enintään 10 vuosityöyksikköä.

⁽³⁴⁾ Tukialueilla ja epäsuotuisilla alueilla myönnetyn rakenneuudistustuen kapasiteetin supistamisvaatimusta pienennetään 2 prosenttia.

77) Pienten maatalousyritysten tapauksessa vaatimus kapasiteetin supistamisesta tai sen lopullisesta lakkauttamisesta voidaan täyttää merkityksellisten markkinoiden tasolla (ilman että sitä välttämättä sovelletaan yksinomaan rakenneuudistustuen saajiin tai edes joihinkin niistä). Yhteisen maatalouspolitiikan säännöksiä noudattaen jäsenvaltiot voivat valita pieniin maatalousyrityksiin sovellettavan kapasiteetin supistamisjärjestelmän. Tällöin jäsenvaltioiden on yleensä osoitettava, että:

- i) kyseisessä jäsenvaltiossa tiettyihin tuotteisiin tai toimijoihin kohdennetuilla järjestelmän toimenpiteillä voidaan supistaa sellaisen tuotteen, josta on rakenteellista ylituotantoa, tuotantokapasiteettia 10 prosenttia ⁽³⁴⁾ verrattuna kapasiteettiin, jolle rakenneuudistustuki on tosiasiallisesti myönnetty;
- ii) muiden kohdentamattomien toimenpiteiden osalta tuotantokapasiteettia on supistettava 5 prosenttia ⁽³⁴⁾ tuotannon arvosta niiden tuotteiden osalta, joista on rakenteellista ylituotantoa ja joille rakenneuudistustuki on tosiasiallisesti myönnetty; tämä supistaminen voi koskea joko tuotteita, jotka todella hyötyvät rakenneuudistuksesta, tai mitä tahansa liitteen I tuotetta, josta on rakenteellista ylituotantoa.

Jäsenvaltioiden on myös osoitettava, että tuotantokapasiteettia supistetaan rakenneuudistustukea myönnettäessä enemmän kuin sitä supistettaisiin ilman tukea.

78) Jos kapasiteetin supistaminen ei koske tuensaajan kapasiteettia, se on toteutettava viimeistään kahden vuoden kuluessa 79, 80 ja 81 kohdassa tarkoitetun raja-arvon ylitymisestä.

c) *Kaikkiin maatalousalan toimijoihin sovellettavat erityisedellytykset*

79) Tällä alalla jopa vähäinen tuki voi täyttää edellytykset perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan soveltamiselle. Komissio on kuitenkin tietoinen käytännön ongelmista, joita aiheutuu tuotantokapasiteetin supistamisesta maatalouden perustuotannossa (ja välillisesti perustamissopimuksen liitteessä I lueteltujen tuotteiden jalostamisessa ja kaupan pitämisessä). Toisaalta perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisen poikkeuksen myöntämisessä on otettava huomioon yhteinen etu. Jos kaikki muut edellytykset täytetään, komissio voi näin ollen luopua kapasiteetin supistamisvaatimuksesta seuraavissa tapauksissa:

i) tiettyihin tuotteisiin tai toimijoihin kohdennettujen toimenpiteiden osalta silloin, kun kaikkien tuensaajien hyväksi tehdyt päätökset eivät kata 12 peräkkäisen kuukauden aikana yli 3 prosenttia kyseisen tuotteen kokonaistuotannosta kyseisessä maassa;

ii) muiden kohdentamattomien toimenpiteiden osalta, kun kaikkien tuensaajien hyväksi tehdyt päätökset eivät kata 12 peräkkäisen kuukauden aikana yli 1,5 prosenttia maataloustuotannon kokonaisarvosta kyseisessä maassa.

80) Kyseisten jäsenvaltioiden pyynnöstä 79 kohdan i ja ii alakohdassa mainittuihin toimenpiteisiin liittyvät maantieteelliset viitearvot voidaan kunkin toimenpiteen osalta määrittellä alueittain. Maan (tai alueen) tuotanto on kuitenkin määritettävä tavanomaisten tuotantotasojen perusteella (yleensä kolmen edeltävän vuoden keskiarvo). Tuensaajien tuotannon määrän ja sen arvon on edustettava kyseisten maatalousyritysten tuotannon todellisia määriä ja arvoja ennen tuen myöntämistä.

81) Poikkeus tuotantokapasiteetin supistamisvaatimuksesta ei missään tapauksessa tarkoita, että investointituki sallitaan toimille, joita koskevat alakohtaiset rajoitukset.

82) Tapauksissa, joissa kapasiteetin supistamista koskevan 79, 80 ja 81 kohdan mukaisen poikkeuksen myöntämiselle asetetut rajat ylitetään

i) edellytetään, että kapasiteetin supistaminen lasketaan tuetun kokonaiskapasiteetin perusteella eikä ainoastaan raja-arvon ylittävältä osalta;

ii) niiden tuensaajien, joita ei katsota pieniksi maatalousyrityksiksi ja joille tuki on myönnetty ennen raja-arvon saavuttamista, kapasiteettia voidaan supistaa 76, 77 ja 78 kohdan mukaisia toimenpiteitä vastaavalla tavalla.

5.5. TUEN AINUTKERTAISUUDEN PERIAATE ("ONE TIME, LAST TIME")

83) Periaatetta, jonka mukaan rakenneuudistustukea saa myöntää vain kerran, sovelletaan myös maatalousalalla. Poiketen 48–51 kohdasta ja 67 kohdan d alakohdasta maatalouden alkutuotannon alaa koskevien yksittäisten tukien ja pelastamis- ja rakenneuudistustuen järjestelmien osalta aika, jonka kuluessa lisätuen myöntäminen voi olla mahdollista ainoastaan poikkeuksellisissa ja odottamattomissa tilanteissa, joista yritys ei itse ole vastuussa, on

ainoastaan viisi vuotta. Tähän periaatteeseen myönnettävistä poikkeuksista ei tarvitse ilmoittaa erikseen komissiolle, jos ne myönnetään tukijärjestelmän edellytysten mukaisesti, sellaisina kuin komissio on ne hyväksynyt. Komissio tutkii tapauskohtaisesti pelastamis- ja rakenneuudistustuen järjestelmien muutokset sellaisen markkinakehityksen huomioon ottamiseksi, jota kyseisten järjestelmien hyväksymisajankohtana ei ole voitu ennakoita.

5.6. VALVONTA JA VUOSIKERTOMUS

84) Maatalousalalla myönnettäviin tukiin sovelletaan 3 ja 4 luvussa mainittuja valvontaa ja vuosikertomusta koskevia sääntöjä, lukuun ottamatta velvoitetta toimittaa luettelo kaikista järjestelmien tuensaajista sekä eräitä näitä koskevia tietoja (69 kohdan a–g alakohta). Viimeksi mainittu velvoite ei koske pienille maatalousyrittäjille suunnattuja tukijärjestelmiä.

85) Jos 78–82 kohdan määräyksiä sovelletaan, kertomukseen on sisällyttävä myös seuraavat seikat:

a) tiedot tuotannon määrästä (tai arvosta), jolle rakenneuudistustuki on myönnetty, ja kyseisen kohdan perusteella toteutetusta kapasiteetin supistamisesta, tai

b) tiedot, jotka osoittavat, että 79, 80 ja 81 kohdassa mainitut kapasiteetin supistamista koskevan poikkeuksen myöntämiselle asetetut edellytykset täyttyvät.

5.7. TUKIALUEIDEN MÄÄRITTELY

86) Näissä suuntaviivoissa tukialueet (katso 53 ja 54 kohta) käsittävät maatalousalan yritysten osalta myös Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta 17 päivänä toukokuuta 1999 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1257/1999⁽³⁵⁾ tarkoitettut epäsuotuisat alueet.

6. PERUSTAMISSOPIMUKSEN 88 ARTIKLAN 1 KOHDASSA TARKOITETUT AIHEELLISTET TOIMENPITEET

87) Komissio ehdottaa perustamissopimuksen 88 artiklan 1 kohdan mukaisesti jäsenvaltioille aiheellisia toimenpiteitä voimassa olevien tukijärjestelmien osalta. Komissio aikoo jatkossa asettaa tukijärjestelmien hyväksymisen edellytykseksi seuraavien määrysten noudattamisen.

6.1. ERILLISET ILMOITUKSET KAIKISTA TUISTA, JOITA MYÖNNETÄÄN AINEELLISIIN INVESTOINTEIHIN RAKENNEUUDISTUKSEN AIKANA

88) Jos suurelle yritykselle, joka saa näiden suuntaviivojen perusteella tutkittua rakenneuudistustukea, myönnetään rakenneuudistuksen aikana muita investointitukia ja vaikka tuki myönnettäisiin jo hyväksytystä järjestelmästä, tämä voi vaikuttaa komission määrittämien vastasuoritteiden tasoon.

89) Yrityksen rakenneuudistuksen aikana kaikista tuista, jotka on tarkoitettu aineellisten investointien edistämiseen (riippumatta siitä, onko kyse aluekehityksen, ympäristönsuojelun tai muiden tavoitteiden edistämiseen tarkoitettua tuesta) ja jotka on myönnetty 30 päivän kesäkuuta 2000 jälkeen, on ilmoitettava erikseen, jolleivät ne kuulu voimassa olevan säännön vähämerkityksellisestä tuesta⁽³⁶⁾ soveltamisalaan.

6.2. TUENSAAJAYRITYKSELLE MYÖNNETTÄVISTÄ KAIKISTA MUISTA TUISTA ON ILMOITETTAVA KOMISSIOLLE

90) Jos suuri yritys saa näiden suuntaviivojen perusteella tutkittua rakenneuudistustukea, tätä tukea koskevan komission päätöksen noudattamisen valvonta edellyttää suurta avoimuutta niiden tukien osalta, joita yritykselle voidaan myöhemmin myöntää, vaikka kyse olisi jo hyväksytystä tukijärjestelmästä myönnettävästä tuesta ja vaikka nämä tuet eivät kuuluisi 88 ja 89 kohdassa tarkoitettujen erillisten ilmoitusvelvollisuuden soveltamisalaan.

91) Tällaiselle yritykselle myönnettyä rakenneuudistustukea koskevassa ilmoituksessa on 30 päivästä kesäkuuta 2000 alkaen mainittava tukimuodosta riippumatta kaikki muut tuet, joita tuensaajayritykselle aiotaan myöntää rakenneuudistuksen aikana, jollei tuki kuulu voimassa olevan säännön vähämerkityksellisestä tuesta soveltamisalaan.

92) Lisäksi näiden suuntaviivojen 45, 46 ja 47 kohdan mukaisesti toimitetuissa kertomuksissa on mainittava tuensaajalle kyseisenä ajanjaksona myönnettyt muut tuet sekä tuet, jotka sille aiotaan myöntää rakenneuudistuksen aikana, jollei tuki kuulu voimassa olevan säännön vähämerkityksellisestä tuesta soveltamisalaan.

93) Komissio pidättää itselleen oikeuden aloittaa perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn kaikista tuista, jos näiden suuntaviivojen vaatimuksia saatetaan kiertää myöntämällä tukia hyväksytyjen järjestelmien puitteissa.

⁽³⁵⁾ EYVL L 160, 26.6.1999, s. 80.

⁽³⁶⁾ EYVL C 68, 6.3.1996, s. 9.

6.3. NYKYISTEN PELASTAMIS- TAI RAKENNEUUDISTUSTUKIJÄRJESTELMIEN MUKAUTTAMINEN NÄIDEN SUUNTA-VIIVOJEN MUKAISIKSI

- 94) Jäsenvaltioiden on mukautettava nykyisiä pelastamis- ja rakenneuudistustukijärjestelmiään, jotka ovat voimassa 30 päivän kesäkuuta 2000 jälkeen, siten että ne noudattavat sen jälkeen näitä suuntaviivoja ja varsinkin 4 luvun määräyksiä.
- 95) Jotta komissio voisi valvoa tätä mukauttamista, jäsenvaltioiden on toimitettava sille ennen 31 päivää joulukuuta 1999 luettelo kaikista tällaisista tukijärjestelmistä. Tämän jälkeen ja ennen 30 päivää kesäkuuta 2000 jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle riittävät tiedot sen varmistamiseksi, että järjestelmät on mukautettu näiden suuntaviivojen mukaisiksi.

7. SUUNTA-VIIVOJEN LOPPUMÄÄRÄYKSET, VOIMAANTULO, VOIMASSAOLOAIKA JA TARKISTAMINEN

7.1. ALUETUKIA KOSKEVIEN SUUNTA-VIIVOJEN MUUTTAMINEN

- 96) Muutetaan alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 4.4 kohtaa ⁽³⁷⁾ poistamalla kohdan loppuosaa alkaen sanoista ”lukuun ottamatta tapauksia”. Tässä suljettiin alkuinvestoinnin määritelmän ja näin ollen aluetuen oikeutuksen ulkopuolelle vaikeuksissa olevan yrityksen haltuunottaminen. Tämä soveltamisalan rajaus ei siis enää ole voimassa. On kuitenkin tarkennettava, että otettaessa haltuun vaikeuksissa oleva yritys on erityisesti osoitettava, että liiketoimi tapahtuu markkinaehdoin, kuten 4.5 kohdassa edellytetään.

7.2. VOIMAANTULO JA VOIMASSAOLOAIKA

- 97) Jollei seuraavista määräyksistä muuta johdu, nämä suuntaviivat tulevat voimaan, kun ne on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*. Suuntaviivat ovat voimassa viisi vuotta, jollei tehdä uutta päätöstä.

7.3. TUET PK-YRITYKSILLE

- 98) Pk-yritysten pelastamis- ja rakenneuudistustuet (yksittäiset tuet ja tukijärjestelmät), joista ilmoitetaan ennen 30 päivää huhtikuuta 2000, arvioidaan ennen näiden suuntaviivojen antamista voimassa olevien suuntaviivojen mukaisesti. Mainittujen suuntaviivojen voimassaoloajan pidentäminen ilmoitettiin jäsenvaltioille ja julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 10 päivänä maaliskuuta 1999 (katso alaviite 2); sen vuoksi jatketaan tällaisten tukien voimassaoloaikaa.
- 99) Kaikkiin tukijärjestelmiin, joiden voimassaolo jatkuu 30 päivän kesäkuuta 2000 jälkeen, on sovellettava 94 ja 95 kohdassa tarkoitettuja aiheellisia toimenpiteitä.

7.4. TUET SUURILLE YRITYKSILLE

- 100) Jollei myöhemmin esitetyistä määräyksistä muuta johdu, komissio tutkii kaikkien suurille yrityksille tarkoitettujen pelastamis- ja rakenneuudistustukien soveltuvuuden yhteismarkkinoille näiden suuntaviivojen perusteella sen jälkeen, kun ne on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Komission ennen tätä julkaisupäivää kirjaamat ilmoitukset tutkitaan kuitenkin ilmoitushetkellä voimassa olleiden perusteiden nojalla.

7.5. ILMOITTAMATTA JÄTETYT TUET

- 101) Komissio tutkii kaikkien sellaisten pelastamis- ja rakenneuudistustukien soveltuvuuden yhteismarkkinoille, jotka on myönnetty ilman komission lupaa ja näin ollen perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti,
- a) näiden suuntaviivojen perusteella, jos tuki tai osa siitä on myönnetty sen jälkeen, kun suuntaviivat on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*;
- b) tuen myöntämishetkellä voimassa olevien suuntaviivojen perusteella kaikissa muissa tapauksissa.

⁽³⁷⁾ EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9.

LIITE I

KAAVA TAPAUSKOHTAISEN RAKENNEUUDISTUSTUEN ILMOITTAMISTA VARTEN

I. Yritystä koskevat tiedot

- yrityksen nimi,
- yrityksen oikeudellinen asema,
- toimiala ja sitä vastaava NACE-koodi,
- tärkeimpien osakkeenomistajien nimet ja omistusosuudet,
- luettelo kaikista osakkeenomistajien välisistä sopimuksista (yrityksessä määräysvaltaisimpien osakkeenomistajien ryhmän muodostaminen, lunastuslauseke jne.),
- jos yritys kuuluu johonkin yhtymään, koko yhtymän täydellinen ajan tasalla oleva organisaatiokaavio sekä pääoma- ja äänimääräsuhteet,
- jos yritys on perustettu hankkimalla yrityksen omaisuuseriä selvitystilamenettelyn tai velkasaneerauksen jälkeen, edellä mainitut tiedot kaikista asianomaisista yrityksistä,
- kaikki tärkeimmät tuotantopaikkakunnat koko maailmassa sekä niissä työskentelevän henkilöstön lukumäärä,
- jos yritysluokitellaan pk-yritykseksi, jäsenvaltion on osoitettava, että kyseinen yritys täyttää yhteisön pk-yritysten määritelmän edellytykset; jos näin on, jäsenvaltion on selitettävä, miksei kyseiseen pk-yritykseen voida soveltaa pk-yrityksille tarkoitettua rakenneuudistustukijärjestelmää (järjestelmää ei ole olemassa tai yritys ei täytä valintaperusteita),
- jos mahdollista, jäljennös kolmesta viimeisestä tuloslaskelmasta tai ainakin viimeisimmästä tuloslaskelmasta,
- tarvittaessa jäljennös väliaikaisen selvitysmiehen nimittämistä tai tutkimusmenettelyn aloittamista koskevasta tuomioistuimen päätöksestä.

II. Markkinatutkimukset

Jäsenvaltion on toimitettava jäljennös markkinatutkimuksesta, joka koskee kaikkia niitä markkinoita, joilla vaikeuksissa oleva yritys toimii ja jossa mainitaan kyseisen tutkimuksen toteuttaja. Markkinatutkimukseen on sisällyttävä muun muassa seuraavat tiedot:

- tarkka määritelmä tutkimuksen kohteena olevista markkinoista,
- yrityksen tärkeimpien kilpailijoiden nimet ja niiden markkinaosuudet tapauksesta riippuen maailman, yhteisön tai kotimaan markkinoilla,
- vaikeuksissa olevan yrityksen markkinaosuuksien kehittyminen viime vuosina,
- arvio yhteisön kokonaistuotantokapasiteetista suhteessa kysyntään ja päätelmä ylikapasiteetin mahdollisesta esiintymisestä markkinoilla,
- kysynnän, markkinoiden kokonaiskapasiteetin ja markkinahintojen kehitysnäkymät yhteisössä viiden seuraavan vuoden aikana.

III. Kuvaus tuesta

- Osoitus siitä, että vaikeudet kohdistuvat vain tähän yritykseen eikä niiden aiheuttajana ole sattumanvarainen kustannustenjakko yhtymän sisällä,
- maininta siitä, onko yritys jo saanut pelastamistukea ja, jos näin on, kyseisen tuen myöntämispäivä ja jäsenvaltion sitoumus toimittaa rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelma,
- maininta siitä, onko yritys tai sen tytäryritys, jonka pääomasta tai äänimäärästä sen hallussa on vähintään 25 prosenttia, jo aiemmin saanut rakenneuudistustukea tai sellaisena pidettyä tukea; jos näin on, luettelo komission aiemmista päätöksistä,

- tukimuoto ja tukeen liittyvän taloudellisen hyödyn kokonaismäärä,
- jäsenvaltion ehdottamat vastasuoritteet kilpailun vääristymien lieventämiseksi yhteisössä,
- kaikki tuet, joita yritys todennäköisesti saa ennen rakenneuudistusjakson päättymistä, jollei kyseinen tuki kuulu voimassa olevan säännön vähämerkityksellisestä tuesta soveltamisalaa.

IV. Rakenneuudistussuunnitelma

Jäsenvaltion on toimitettava 29–47 kohdan määräysten mukaisesti rakenneuudistussuunnitelma, joka sisältää ainakin seuraavat tiedot:

- markkinatutkimukseen perustuvat markkinoiden kehitysoletukset,
- analyysi tekijöistä, joiden takia yritys on joutunut vaikeuksiin,
- yritykselle seuraaviksi vuosiksi ehdotettu toimintastrategia,
- suunnitellut rakenneuudistustoimenpiteet ja niistä aiheutuvat kustannukset,
- tuensaajayrityksen sulkemisesta ja rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanosta aiheutuvien taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten vertailu alueellisella ja/tai kansallisella tasolla,
- toimenpiteiden toteuttamisaikataulu ja määräaika koko rakenneuudistussuunnitelman loppuunsaattamiselle,
- yksityiskohtainen kuvaus rakenneuudistuksen rahoitusjärjestelyistä:
 - jäljellä olevan oman pääoman käyttö,
 - omaisuuden tai tytäryhtiöiden myynti rakenneuudistuksen rahoittamiseksi,
 - yksityisten osakkeenomistajien ja tärkeimpien lainanantajapankkien rahoitussitoumukset,
 - julkisen avun määrä ja tämän määrän välttämättömyyden osoittaminen,
 - mahdollinen takaisinmaksettavien lainojen myöntäminen tai sellaisen ehdon käyttö, jonka mukaan tuki maksetaan takaisin yrityksen toiminnan muuttuessa jälleen kannattavaksi,
- arvioidut tuloslaskelmat seuraavien viiden vuoden ajalta, arvioitu oman pääoman tuotto prosentti ja erilaisiin strategioihin perustuva herkkyyshanalyysi,
- selonteko suunniteltua rakenneuudistusta koskevista neuvotteluista yrityksen työntekijöitä edustavien ammattijärjestöjen kanssa,
- rakenneuudistussuunnitelman laatijan nimi tai laatijoiden nimet ja päiväys, jona se on annettu.

V. Jäsenvaltion sitoumus

Jäsenvaltion on sitouduttava toimittamaan hyväksytyjä rakenneuudistustukia koskevissa kertomuksissa rakenneuudistuksen päättymiseen asti kaikki tarpeelliset tiedot kaikenlaisista tukista, jotka on myönnetty rakenneuudistustukea saaneelle yritykselle riippumatta siitä, onko ne myönnetty tukijärjestelmän puitteissa vai ei.

LIITE II

KAAVA PELASTAMISTUKIEN ILMOITTAMISTA VARTEN

Yritystä koskevat välttämättömät tiedot:

Yrityksen nimi:

Yrityksen oikeudellinen asema:

Yrityksen toimiala:

Työntekijöiden lukumäärä (tarvittaessa koko yhtymän):

Toiminta- ja rahoituskustannukset kahdentoista viime kuukauden ajalta:

Suunnitellun lainan enimmäismäärä:

Lainantajan nimi:

Ehdottomasti toimitettavat asiakirjat:

- viimeisin tuloslaskelma ja tase tai tuomioistuimen päätös käynnistää kansallisen yhtiöoikeuden mukainen tutkimus yrityksestä,
 - jäsenvaltion sitoumus toimittaa komissiolle kuuden kuukauden kuluessa pelastamistuen hyväksymisestä rakenneuudistussuunnitelma tai selvitystilasuunnitelma tai todiste siitä, että laina ja tuki on maksettu kokonaan takaisin,
 - seuraavaa kuutta kuukautta koskeva rahoitussuunnitelma, joka kattaa lyhytaikaiset luotot,
 - jäljennös vaikeuksissa olevalle yritykselle tehdystä pelastamistukeen liittyvästä lainatarjouksesta, jossa on mainittava lainahedot ja säännöt takaisinmaksulle,
 - jäljennös lainan takaussuunnitelmasta, jos takaus on tarkoitettu myöntää.
-